I чужому научайтесь
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-0740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5887

РІК LXXI. Ч. 72. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го КВІТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 16, 1964 No. 72. VOL. LXXI.

ЗДА ЗАПЕВНЯЮТЬ ПРО СВОЮ АТОМОВУ ПЕРЕВАГУ

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ОПУБЛІКУВАВ ЧИСЛА ПРО АТОМОВУ ЗБРОЮ ЗДА, ПОРІВНЮЮЧИ ЇХ ІЗ СТАНОМ В СССР

Вашингтон. — Департамент Оборони опублікував дані про американську атомову зброю, щоб опрокинути твердження республіканського претендента на президенського кандидата сенатора Беррі Ґолдвотера про те, що ЗДА занедбали деякі ділянки своєї оборони. Опубліковані числа про стан бомбовиків та далекосяжних ракет свідчать про те, що ця країна має велику перевагу над головним противником СССР, і тому не можна говорити про те, що ЗДА відстають в оборонній зброї в порівнянні з комуністичним противником, як це кілька разів закидав арізонський сенатор, домагаючися будови далекосяжних бомбовиків. Представник Департаменту Оборони повідомив, що деякі числа є вперше опубліковані. Ось числа про окремі роди зброї ЗДА в СССР: 1) Летунство має 540 стратегічних далекосяглих мобовиків, які є в постійному поготівлі. СССР може вислати над ЗДА не більше як 120 важких бомбовиків і, можливо, ще 150 бомбовиків середнього засягу. Совєтські бомбовики є обмежені до того, що можуть долетіти до Аляски і до північно - західньої частини цієї країни. 2) Летунство має ще в стані поготівля 750 далекосяжних ракет, які кожної хвилини можна випустити на ворога в бажане місце. СССР має 188 подібних ракет, одну четвертину з того, що має ця країна. 3) ЗДА мають 192 ракети Поляріс, які можна вистрелювати із підводних човнів, які є під водою, і ці ракети можуть летіти на віддаль 1 500 миль. СССР має далеко менше підводних човнів із ракетами. Тільки мале число тих підводних човнів є атомові. Засяг ракет із підводних човнів становить менше як 500 миль, і їх можна вав ці дані в тому дні, коли човен є на поверхні води. Департамент Оборони опублікував ці дані в тому дні, коло знов відновився спір сенатора Ґолдвотера із секретарем оборони Робертом МекНамарою за те, чи ЗДА мають потрібну оборонну зброю. Преса пригадує те, що в 1960-му році демократи перед виборами оскаржували республіканський уряд Айзенгавера в тому, що ЗДА не мають таких сильних ракет, як СССР. Після виборів, в яких демократи здобули були побіду, припинили вони свої скарги, які тепер відновив сенатор Ґолдвотер, який є генералом летунства, і який підтримує домагання летунства побудувати більше далекосяглих бомбовиків. МекНамара закидає Ґолдвотерові безвідповідальність, а сенатор такий самий закид кинув в бік секретаря оборони. МекНамара зайняв становище в цій справі в Палатній Підкомісії, а Ґолдвотер склав коментар до зізнань секретаря оборони. Департамент Оборони мусів в цій справі зайняти становище і опублікував заяву, в якій говориться про те, що збройні сили ЗДА є такі великі, що ця країна зможе витримати несподіваний ворожий налет і після того ще матиме таку силу, що може вповні знищити ворога. В заяві Департаменту Оборони говориться й про те, що ЗДА дбають про те, щоб оця теперішня перевага над збройними силами СССР була втримана і в найближчих роках.

Почалася кампанія за поправку до Конституції в справі молитви в школах

Лос Анджелес. — Організація, що називається Проєкт молитви, влаштувала 12-го квітня перше віче в справі поправки до Конституції, щоб можна було молитися в публічних школах. Такі віча мають відбутися в інших місцевостях, щоб підтримати проєкт конґресмена республіканця з Ню Йорку Френка Бекера. Правнича Палатна Комісія має почати переслухання в цій справі 22-го квітня. Члени Комісії не підтримують в більшості цього проєкту, і тому треба б, щоб виборці підтримали цей проєкт. На вічу в Лос Анджелесі було 2,500 осіб, між ними були славні голливудські актори й акторки: Ронда Флемінґ, Пет Бун, Дейл Івенс і Ґлорія Свенсон. Всі вони атакували Найвищий Суд ЗДА за те, що вважає молитву в публічних школах за незгідну з конституцією. Петицію в цій справі досі підписали тільки 164 конґресмени, а треба б 218 підписів, щоб цей проєкт перейшов на обради-повної Палати проти волі голови Правничої Комісії.

Ґолдвотер виграв правибори в стейті Іллиной

Шикаґо. — Сенатор Беррі Ґолдвотер з Арізони виграв провибори в втейті Іллиной, а друге міце несподівано зайняла сенаторка Чейс Смит. На основі неповного висліду правиборів Ґолдвотер дістав — 135 825 голосів, а сенаторка Смит — 60 172. Вони обидвоє були офіційними кандидатами і були на виборчих списках. Виборці вписували не зголошених кандидатів, але вони дістали незначні числа голосів: колишній віце - президент Ричард М. Ніксон — 826 голосів, а амбасадор до В'єтнаму Генрі Кебот Ладж — 1 769. За номінацію на губернаторського кандидата старалися 44-річний промисловець Чарлз Г. Персі, який дістав 172 407 голосів і прихильник сен. сенатора Ґолдвотера стейтовий скарбник Вілліям Джан Скатт. Перемога Персі є злим знаком для Ґолдвотера. Також велике число голосів є сенаторки Смит, яка там не вела виборчої кампанії, свідчить про те, що республіканці голосували на неї тільки тому, що не хотіли голосувати на Ґолдвотера. У правиборах в 1960му році Ніксон не мав противника і дістав був 782 849 голосів.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПОШТМАЙСТЕР ПІДКРЕСЛЮЄ ВАЖЛИВІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЕТНІЧНОЇ ПРЕСИ, ДОРУЧАЄ ЇЇ НЕГАЙНУ ДОСТАВУ ПОШТОЮ

Джан А. Ґроновскі

Вашингтон. — Генеральний поштмайстер Джан А. Ґроновскі, відомий нашій великій громаді з його виступу на врочистостях з нагоди 70-річчя Українського Народного Союзу в Карнеґі Гол в Ню Йорку 22-го лютого ц.р., проголосив окрему заяву, в якій стверджує вітальну важливість американської чужомовної преси для народу й країни та повідомляє про видане ним доручення для всіх підчинених йому поштових урядів і листоношів в Америці, щоб вони ці чужомовні газети доставляли адресатам з такою самою швидкістю, як доставляють англомовні газети і журнали. В повідомленні Генерального поштмайстра м.і. сказано: „У рямках нової програми зменшити спізнювання і пошкодження в доставі пошти, яку я недавно проголосив, я зарядив дбайливу перевірку зажалень відносно достави чужомовних газет, після чого має наступити негайна акція для поліпшення ситуації. Я видав це зарядження тому, бо наша чужомовна преса є сьогодні більш важлива, ніж будь-коли досі та включає сотні публікацій, загальний тираж яких виносить мільйони примірників. Вітальність нашої чужомовної преси є міркою високої інтеліґенції та доброго громадянства багатьох наших етнічних груп. Бувши в першу чергу і насамперед американцями, вони рівночасно високо цінять культуру і традиції своїх предків, що є їхньою спадщиною і ,на ділі, спадщиною нашої країни. Вони поступають мудро, намагаючись продовжувати і розвивати ці вартості. Ми в поштовій службі здаємо собі справу з того, що високо розвинена чужомовна преса — швидко і достаточно поширювана з неоціненою ґарантією волі від цензури, ґарантованої нашою Конституцією — допомагає продовжувати і розвивати культури інших країн, які становлять таку сильну частину творення нашої власної демократії. Ми також признаємо, що чужомовна преса є засобом правди, допомагаючи поборютати серед багатьох складових частин нашого населення фальшиві поголоски, поширювані чужими силами та скеровані на послаблення нашої національної сили. Чужомовна преса є навіть більше, як зброєю правди: вона є помостом між старим і новим, впроваджуючи нове при рівночасному вдержуванні відповідних зв'язків з давнім... Я не знаю іншого ліпшого джерела інформацій про інші нації, як наша чужомовна преса... Редактори і співробітники цих публікацій самі дають приклад ідеалів своєї професії, бувши видатними лідерами і дорадниками американського способу життя серед їхнього народу... Щоб ця наша чужомовна преса могла ефектовно виконувати свою місію, вона мусить бути доставлювана швидко і добре. Вона заслуговує на точно таку саму обслугу поштою ЗДА як наша англомовна преса. Я рішений постаратись, щоб вона цю обслугу мала—і так я доручаю нашим 590 000 урядовцям та 44 000 поштових урядів і їх відділів..."

Заява та заходи генерального поштмайстра Джана А. Ґроновского в справі чужомовної преси та її достави поштою має вітальне значення для дальшого розвитку цієї преси та її служби для своїх громад і країни. Дослівний текст тієї заяви буде надрукований в найближчому виданні нашого англомовного „Українського Тижневика" і радимо всім нашим читачам та відборцям, щоб вони його зберегли й при нагоді ще також із свого боку познайомили з ним своїх листоношів. Заяву Генерального поштмайстра поширила очолювана нюйоркським посадником Робертом Ваґнером Все-Американська Рада в Крайовому Комітеті Демократичної партії.

АМЕРИКАНСЬКИЙ МУРИН ДІСТАВ „ОСКАРА"

Лос Анджелес. — На традиційній, від 36-ох років, щорічній церемонії роздачі нагород за різні ділянки фільмової продукції у минулому році — за найкращого фільмового актора в 1963 році визнано Сіднея Пойтієра, за його ролю у фільмі „Лілеї в полі", де він грає колишнього муринського вояка, який стає у великій пригоді католицьким монахиням. Це був перший мурин в історії кінематографії, який дістав найвище відзначення — „Оскара".

ЦУ ОДВУ вшанувала 50-ліття СВУ

Ню Йорк. — В суботу 11-го квітня у вечірніх годинах в УНДому, дом. ч. 22, відбувся тут урочистий вечір, присвячений віқопомній події 50-ій Річниці заснування Союзу Визволення України (1914-1964 рр. Львів - Відень). Повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою увічнено пам'ять духових творців збройного панцеру України і всіх українських вояків. Високі старшини Української Армії — полк. Г. Богун -ДеЛяре і пполк. Содоль-Зілинський за президіяльним столом, як почесні гості, символізували улюблене українське вояцтво. Один із сподвижників і піонерів Дивізії Сірожупанників та СВУ — заслужений український ветеран і громадянин інж. П. Дубрівний виголосив з воїцьким сумлінням глибокозмістовну доповідь-промову. Святочний вечір залишив у присутніх глибоке враження емоції і вдячности творцям духово-залізного панцеру українського народу.

„Тризуб" грає фінальні змагання вже в цю неділю

Футбольна дружина „Тризуба", відомого в американських колах під назвою „Юкрейнісн Нешенелс", добилася в цьогорічних грах за Чашу ЗДА до Фіналу Сходу, який є рівночасно півфіналом змагань за першість цілих ЗДА. Вже на наступну неділю, 19 квітня „Тризуб" зустрінеться в першій грі Фіналу Сходу у Філядельфії із своїм суперником, італійською дружиною „Джуліяна" з Ню Йорку. Ці змагання відбудуться на грищі при 29-ій і Камбрія Вулицях у Філядельфії о год. 2.00 по полудні. Після них, 26-го квітня, гратиме „Тризуб" ще другі — відплатні змагання з цим самим суперником на його грищі в Ню Йорку і тоді дружина, яка здобуде більше воріт в цих двох грах, набуде право участи в останній фінальній зустрічі з фіналістом зі Заходу.

Футболісти „Тризуба" мають вже за собою цілий ряд успіхів у грах за Чашу ЗДА. Вже тричі здобув „Тризуб" Чашу ЗДА і звання чемпіона країни, а саме в роках 1960, 1961 і 1963. Успіх у трьох останніх грах цього року приніс би „Тризубові" вже четверті лаври і чашу першуна ЗДА.

ЗДА висилають додаткове військо до Південного В'єтнаму

Сайгон. — Американські чинники повідомили, що внедовзі „дещо" збільшиться чисельна сила американського війська в Південному В'єтнамі. Тепер є там кругло 16.000 американських вояків, — з новоприбулими їх має бути до 17.000. Вони були до цього часу поділені на Американську Військову Дорадчу Групу та Військову Допомогову Команду. Ці обидві наче автономні американські частини мають злитись в одну, у Військову Допомогову Команду. Ця реформа має заощадити багато канцелярської писанини та виелімінувати суперництва і виконування тих самих функцій під різними командантами. В американському головному штабі є зайнятих в Південному В'єтнамі коло 700 військовиків. Те число зменшиться на кругло 100 осіб. У Південному В'єтнамі є тепер 14 генералів — те число теж зменшиться. Головне командування залишиться в руках генерала Пола Гаркінса. В останніх тижнях зросла бойова акивність, але — на жаль — ініціятиву зберігають комуністи, які атакують великими військовими одиницями і вже не тільки досвіта, вночі та в сумерку, але й у білий день. У цьому році американські втрати на південно - в'єтнамському фронті були 31 вбитий, 276 ранених і 2 пропавші. Коли в минулому році місячна „пайка" втрат була 42 душі, то тепер є вона в пересічі 91.

Хрущов запевняє, що комунізм не втратить на сварні Москви й Пейпінґу

Москва. — Нікіта Хрущов, промовляючи на бенкеті у честь польських комуністичних ватажків — Владислава Ґомулки і Юзефа Циранкевіча — перестерігав „імперіялістів", щоб вони не сподівалися користей від сварні в комуністичному таборі, бо — казав він — з теперішньої „розбивацької акції" китайських комуністів — комунізм вийде ще сильнішим, аніж він був. У тостах на тому бенкеті російські і польські комуністичні ватажки знову стверджували „повну однозгідність думок на хід справ в комуністичній спільноті". На тому прийнятті голова пресового відділу в совєтському міністерстві закордонних справ, Леонід Зам'ятін, назвав „злобною провокацією" фальшиву вістку про смерть Нікіти Хрущова. — Незалежно від загострення московсько - пейпінґського спобу на першій сторінці „Правди" надруковано привіти, що їх компартія СССР розіслала всім іншим компартіям у світі з нагоди 1 травня 1964 та першотравневі гасла. Між отими привітами на першому місці стоїть привітання, вислане китайській компартії, де кажеться, між іншим: „...Хай живуть вічна і незламна приязнь та співпраця між великими народами Совєтського Союзу і Китаю".

УВАН у ЗДА відзначила 400-ліття народження Шекспіра

Ню Йорк. — В неділю 12-го квітня відбулась конференція УВАН у ЗДА, присвячена 400-літтю народження Шекспіра. Відкриваючи конференцію, Юрій Лавріненко відзначив, що великий европейський клясик Шекспір мало популярний на Україні через загальний провінціялізм, накинутий її культурі. Шекспірівське Товариство існує лише на еміґрації. Юрій Лавріненко представив доповідача професора Рутґерського університету — Олега Йосиповича Зуєвського, літературознавця й поета, перекладача Шекспірових сонетів. В своїй доповіді „Шекспір в українських перекладах" проф. О. Зуєвський познайомив авдиторію з першою частиною своєї праці над дослідженням українських перекладів творів Шекспіра, висвітливши переклади, роблені у 19-му столітті. Переклади 20 століття він згадав лише побіжно. Перший український переклад Шекспіра — переспів пісні Дездемони — зробив Костомаров 1849-го року. У львівському журналі „Нива" надруковано переклад „Гамлета" письменника Павлина Свєнціцького. Шекспіра перекладали Осип-Юрій Федькович, Микайло Старицький, Марко Кропивницький, Панас Мирний, Леся Українка, а найбільше — Пантелеймон Куліш, який преклав тринадцять драм Шекспіра. Доповідач аналізував переклади різних авторів, порівнював їх один з одним та з оригіналами. Йосип Гірняк прочитав уривки з „Гамлета" і „Генриха IV" в перекладах Михайла Рудницького та Юрія Клена.

Інж. Ол. Климко створив дві великі панорами для Світової Виставки в Ню Йорку

Фраґмент приготованої інж. Ол. Климком для Світової Виставки в Ню Йорку панорами Місяця.

Ню Йорк. — Уже тільки один тиждень відділяє нас від відкриття Світової Виставки в Ню Йорку, що станеться в середу, 22-го квітня. Це всі знають. Але мало хто знає, що одним із співтворців великого павільйону найбільшої американської автомобільної фірми „Дженерал Моторс", що називається „фючурама" і буде сам по собі „сьомим чудом світу", є український мистецьархітект інженер Олександер Климко. Для цього павільйону „Дженерал Моторс" інж. Климко намалював дві величезні панорами: довгу на 74 стопи і на 18 стіп високу панораму Місяця та на 60 стіп довгу і на 18 стіп високу панораму Скалистих (Рокі) гір. На виставці мають свої павільйони численні країни світу, як також кожний стейт Америки. Кілька років тому інж. Ол. Климко намалював ряд панорам для відомого в Ню Йорку парку розваг „Фрідомленд". Його участь в мистецькому оформлюванні Світової Виставки є черговим доказом і признанням високих мистецьких кваліфікацій та приносить честь українському імені.

КОРОЛЬ ЙОРДАНІЇ НА ВІЗИТІ В ПРЕЗИДЕНТА — ПРОТИ ЗГОДИ З ІЗРАЇЛЕМ

Вашингтон. — 28-літній йорданський король Гуссейн прибув на двотижневі відвідини до ЗДА і, перевівши першу ніч у Філядельфії, приїхав в минулий вівторок 14 квітня до Вашинґтону. З уваги на дуже погану погоду, змінено в останній хвилині передбачений церемоніял привітання Гуссейна і воно відбулося, замість на леваді перед Білим Домом, — на веранді від північної сторони палацу. У своїй привітальній промові Президент прославляв короля Гуссейна, як відважного вояка, але й арабського лідера, що активно сприяє мирові. Президент вітав Гуссейна з його ролею на недавній панарабській конференції в Каїро, де прийшло до замирення між арабськими лідерами, зокрема між Гуссейном і президентом Об'єднаної Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассером. Гуссейн сам підкреслив, що він привозить привіт не тільки від йорданського народу, але й цілого арабського світу. Він зазначив, що „ми найщиріше сподіваємось зберегти найкращі взаємини з З'єднаними Державами, основані на доброму розумінні, взаємній пошані і співпраці". Король Гуссейн очевидячки був найбільш вдоволений заявою президента Джансона, що Америка надалі підтримуватиме Йорданію. Йорданія не є економічно самовистачальна і залежить головно від американської допомоги, яка річно становить кругло 45 мільйонів дол. Але найважливішою справою, що з нею Гуссейн приїхав до ЗДА, це арабсько - ізраїльський конфлікт: Гуссейн дістав, видно, завдання від інших арабських країн поінформувати авторитетно Америку про становище арабського світу до пляну Ізраїлю відвернути корито ріки Йордану, щоб наводнити пустиню Неґев. На згаданій конференції в Каїро рішено не протиставитись силою реалізації того проєкту, а тільки загальмувати два доплив и Йордану, що випливають з Сирії і Ливану, щоб позбавити Йордан потрібної для ізраїльського пляну скількости води. Король Гуссейн заявив на пресовій конференції, що тепер вже „запізно" відновити колишній американський плян реґуляції Йордану і його доплив ів та виключив замирення в цій справі арабського світу з Ізраїлем. Після більше годинної першої наради з Президентом, Гуссейн склав вінок на могилі кол. президента Кеннеді та відвідав Линкольнський пам'ятник. Вечером відбувся в Білому Домі бенкет у його честь. На середу призначено дальшу нараду в Білому Домі. Америка нерадо дивиться на пляни арабів позбавити Йордан його природних доплив ів і загострити взаємини на Середньому Сході.

Колишній прем'єр Кашміру виступає за самовизначення тієї країни

Ню Делі. — Шеїх Могаммед Абдуллах, колишній прем'єр Кашміру, в'язнений Індією впродовж десятьох років і звільнений з в'язниці в минулому тижні, далі проповідує те саме, що й спричинило було його ув'язнення: що Кашмір, офіційно і формально одна з провінцій Індії, має право на самовизначення та що проблема Кашміру не зводиться до спору за нього між Пакістаном і Індією, бо головною заінтересованою тут стороною є нарід в Кашмірі. Індійський міністер Багадур Шастрі, який виступає в заступництві прем'єра Джаваґарлала Неру, заявив у парляменті, що право свободи рухів звільненого шеїха Абдуллаха не простягається на право проповідування незалежности Кашміру з відірванням від Індії. Однак індійський прем'єр Неру запросив Абдуллаха на 26-го цього місяця до Ню Делі на нараду в справі Кашміру, який постійно є кістю незгоди між Індією і Пакістаном та не сходить з денного порядку Об'єднаних Націй. Шеїх Абдуллах був арештований спершу в 1953 році. Його звільнили в 5 років пізніше, але швидко потім знову арештували, коли виявилось, що він у в'язниці не „зм'як" та далі отверто боронить свої погляди. Тепер скрізь в Кашмірі стрічають його, як національного героя. Однак він сам заявив, що не виключає, що його знову арештують.

Економічні труднощі гальмують революційний запал Кастра

Ню Йорк. — Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" Хуан де Оніс після двомісячного побуту на Кубі ствердив, що революційна діяльність Кастра та його помічників є загальмована економічними труднощами, або, як про це говорясь самі кубинські комуністи „матеріяльною базою нового громадянства". Давніше комуністи на Кубі плянували „експортувати революцію", але тепер бачать, що перед ними стоять важливіші завдання: збільшити продукцію в себе, яка підупала, та скріпити рільничу продукцію, яка зовсім підупала. Тепер на стінах фабрик видко написи: „революція — продукція". І томуто тепер кубинські комуністи, головним чином після скинення прокомуністичного президента Ґулярта в Бразилії, вже не думають про те, щоб поширити свій режим по цілій Латинській Америці, бо для них важливим є тепер те, щоб втриматися при владі та перемогти економічні труднощі. — На Кубі голосять гасла: „соціялізм — це достаток всього", та життя виявляє, що воно не так буває. Та кубинські комуністи тішаться тим, що в СССР є всього доволі, бо там є уже довший час комуністи при владі. Комунізм не є можливий без брехні.

В АМЕРИЦІ

● Представник Державного Департаменту Роберт Мек Клоскі заявив, що неправдивою вісткою є те, що уряд ЗДА в 1959 і в 1960-му роках пропонував фінансову допомогу Кубі прем'єра Кастра, але Кастро відмовився прийняти цю допомогу і звернувся за фінансами до СССР. Вістки про американську допомогу для Кастра появилися були в пресі кілька днів тому.

● До Ню Йорку прибула делеґація з Амстердаму в Европі, щоб пригадати, що 300 років тому це місто називалося „Амстердамом" і аж в 1669 році давню назву заступлено новою — Ню Йорк. Посадник европейського Амстердаму, Гійсберт ван Голл сказав до нюйоркської делеґації, яка вітала европейських гостей: „Хочемо побачити, що ви зробили з тим містом, яке ми колись заснували".

● Мармурова статуя славного італійського різьбаря-мистця Михайла Ангела „Пієта" вже є в Ню Йорку. Її привезли з Італії кораблем Крістофоро Коломбо. Вона вперше залишила Собор св. Петра в Римі від 465 років, щоб появитися на Світовій Виставці в Ню Йорку, яку відкривають 22-го квітня ц.р. Колюмб був сучасником творця „Пієти", але він не мав такого привіту, як цей твір в Ню Йорку.

У СВІТІ

● Комуністи у Східньому Берліні зірвали вночі з минулої неділі на понеділок частину внутрішньо-берлінського муру та негайно поставили новий — залізо-бетоновий. Американський генерал Фредерік Гартель, командант гарнізону ЗДА в Західньому Берліні, придивлявся тій східньо-німецькій „операції", ціллю якої було ще більше „уфортифікувати" внутрішньо-берлінський мур.

● У Парижі вихопились з терену ,що його займав цирк, три слони, при чому один із них розчавив на смерть 4-річного хлопчину. Директор цирку заповів, що всі три слони будуть застрілені, бо не відомо, котрий із них дав почин до тієї втечі і потягнув за собою своїх „колеґ". Однак з кругів французьких приятелів звірят посипались протести проти вбивання слонів і вони, мабуть, будуть помилувані.

● Французький прем'єр Жорж Помпіду вернувся дуже вдоволений з однотижневих відвідин в Японії, де він буцім-то узгіднив з японськими державними мужами спільне становище в різних міжнародних справах. Він привіз від японського прем'єра Гаята Ікеди запрошення президента де Ґоля прибути до Японії, але Помпіду відразу заявив, що де Ґоль не зможе в передбаченому швидкому часі виїхати з Франції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Провал комунізму

Поставлене в заголовку цього коментаря твердження про провал комунізму не є ніякою новиною. Комунізм, як і все, що є антиприродне і антилюдське, був засуджений на провал уже з його виникненням, і якщо він створив величезну імперію і досі вдержується, то тільки такими ж, як і він сам, антиприродніми, антилюдськими засобами розбишацтва і терору, при рівночасній не тільки пасивності, але часто — як це було, наприклад, в складних обставинах другої світової війни — при активній допомозі вільних, демократичних держав світу. Після тієї війни народовбивча комуністична система загарбала прямим розбоєм, підступом і хитрощами нові величезні обшири, всановивши на них свою терористичну владу.

Тим часом саме ці новозавойовані большевизмом країни стають йому справжньою кісткою в горлі, поважно загрожуючи і його основам і його структурі.

Могутнім ударом в основи большевизму є теперішній конфлікт між Москвою і Пейпінгом, який знівечив саме мотто світової комуністичної революції: „Пролетарі всіх країн, єднайтеся!", здійснючи вже на практиці цілком протилежну засаду — порізнення світового „пролетаріяту". Москва і Пейпінг наввипередки намагаються прихилити на свій бік безоглядно послушний досі тільки одному диспозиційному центрові в Москві світовий „пролетаріят" — комуністичні партії в країнах з накиненими комуністичними системами, як і п'ятиколонні комуністичні партії у вільному світі. Предметом конфлікту є нібито інтерпретація комуністичної теорії і відношення до вільного світу. Змагаючись за впливи, обидва „братні" табори намагаються один одного компромітувати, що жадному з них не трудно.

Одночасно з цією поширюваною поступово щілиною в комуністичній основі тріщить і комуністична структура, як всередині самого Совєтського Союзу, так і в так званому сателітному таборі. Промовисті твердження на цю тему, базовані на власних спостереженнях і фактах, висловлює співдиректор міжнародного штабу відомого журналу „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", Чарлз Фолц, який раніше відвідував СССР, а тепер відбув двомісячну поїздку по шістьох европейських країнах: Східній Німеччині, Польщі, Чехо - Словаччині, Угорщині, Румунії та Болгарії. Його спостереження зводяться до таких головних моментів: велика совєтська імперія душиться в економічній і політичній кризі, в якій ніхто нікому не може допомогти і з якої навіть самі комуністичні лідери в сателітніх країнах бачать тільки один вихід — відступлення від комуністичної системи. Економічна депресія в сателітних країнах поглиблюється, життьовий рівень спадає. Совєтський Союз сам переживає економічну кризу і не може допомогти сателітам. Сателіти, хоч при різних нагодах проголошують „дружбу" і „єдність", завзято між собою ворогують. Москва вже не має того терористичного авторитету над поневоленими народами, що мала колись. Хрущов знає, що він вже не може тепер наказувати так, як наказував учора, бо не має певности, що його наказ буде виконаний. „Багато східньоевропейських комуністів знають з досвіду, що комунізм не може прийнятися у їх країнах, і тому вступили на, мабуть, довгий, трудний і небезпечний шлях виходу з комунізму" — твердить згаданий автор.

Очевидно, що спостереження Фолца не є новиною для тих, що знають історію большевизму та його систему. Тому також було б помилкою покладати на представлені ним об'яви глибокої кризи совєтської системи занадто великі надії і безчинно очікувати, аж комунізм сам провалиться. Бо, хоч і немає жадного сумніву, що він провалиться, відповідні зусилля для того, щоб він скоріше провалився, заощадили б багато терпінь тим, кого він поневолює, і багато небезпек тим, кому він загрожує.

Несподіванка Вискансіну

Американська преса не перестає коментувати президентські правибори у стейті Вискансін, дармащо відбулися вони ще 7-го квітня цього року. Вони здивували, заскочили й збентежили американське громадянство у всій країні, тим паче, що й у деяких інших північних стейтах виявилися подібні настрої, як у Вискансині: настрої не так проти расової рівности в життьовій практиці, як проти натиску з Вашингтону заводити на всьому терені ЗДА порядки не за добровільною згодою місцевих чинників, а за буквою федерального закону. Конкретно, у Вискансіні 264 100 голосів впало на кандидуючого тільки для демонстрації губернатора Алабами Джорджа Воллеса, демократа, але відомого звеличника расової сеґреґації. Він був у тому стейті людиною цілком чужою, не переводив майже ніякої кампанії, взагалі — як сам заявив — не знав нікого в тому стейті. Мав він також проти себе апарат обох партій, зокрема Демократичної, а духовники всіх віровизнань закликали не підтримувати людини, що її становище в расовій проблемі перечить християнській догмі про рівність усіх людей без уваги на колір шкіри. Тому самі прихильники Воллеса не сподівалися дістати на нього більше як 20 000 голосів. Коли ж вислід виборів дав десятикратно більше число, то це мусіло спонукати до поважних рефлексій.

Опитувані сірі громадяни з того стейту одностайно заперечували, начебто вони, голосуючи за Воллеса, давали вираз своїм антимуринським і білорасовим переконанням. Зате вони твердили, що обурені втручанням Вашингтону, який спутує волю батьків висилати своїх дітей до тих шкіл, які їм подобаються, змінює характер житлових дільниць і створює загрозу для варстатів праці білих робітників, накидаючи працедавцям негритянських робітників. Можна сказати, що практично виходить це на одне: ті, що голосували у Вискансіні за Воллеса, скріпили противників закону про громадянські права, — закону, над яким саме тепер ведуться дебати в Сенаті. Однак згадана вгорі мотивація не є річчю байдужною. Вона йде по лінії традиційного американського способу життя і того американського світогляду, який ставить свободу понад усе. Примушування власників готелів, мотелів, ресторанів, розвагових місць приймати нарівні з білими негрів, примушування розвозити білих дітей автобусами до расово мішаних шкіл викликає спротив не тому, що ті білі люди є расистами, а тому, що — поки вони самі погодилися —все це накидається їм згори.

Очевидно, що це не тільки психологічна, але й державно - політична проблема, бо й центральна влада не може пасивно і бездільно ждати до безконечности, поки в довгому еволюційному процесі минуться анахронічні пережитки. Які практичні наслідки матиме цей „вискансінський бунт", як його охрестили деякі коментатори, ще не відомо. Але виявилося, що хоч вискансінський губернатор, демократ і прихильник президента Л. Б. Джансона, Джон Рейнолдс, дістав коло півмільйона голосів і Воллес не має ніяких шансів на демократичній конвенції, проте й шанси президента Джансона у президентських виборах не є такі „муровані", як здавалося. За найбільший його шанс вважається тепер — заколот в республіканських рядах. Внаслідок того заколоту республіканці не використовують ані правиборів у Вискансіні, ані „реалітетного" виступу сенатора Фулбрайта, ані занепаду американського престижу в різних країнах, ані афери Бейбера у кампанії проти демократичного режиму в З'єднаних Державах.

Республіканська партія надзвичайно послаблена тому, що не має визначного й авторитетного лідера, не має ніякого кандидата на президента з популярністю в цілій державі.

Зенон Стефанів.

КУЛЬТ ШЕВЧЕНКА У ВІЙСЬКУ

Коли приходиться писати на тему культу Шевченка у війську, то, безперечно, треба починати її від вибуху першої світової війни в 1914-му році. Тоді виступають до збройної боротьби з Московщиною Українські Січові Стрільці, як перша українська військова формація. УСС відновлюють перервану та призабуту вже військову традицію і розпочинають нову сторінку історії нашої Визвольної Війни.

Політично - визвольна ідеологія Січового Стрілецтва формувалася під переважним впливом національних і революційних ідей Т. Шевченка. І не випадково, що в цьому році пошани національному Генієві, — відзначати також будемо у вільному світі 50-річчя збройного подвигу УСС — вірних Шевченкових послідовників. Виступ УСС в 1914 році теж був пов'язаний із Шевченківською річницею.

У своїй джерельній і вичерпній праці „Українське Січове Стрілецтво" Степан Ріпецький пише про те, з яким пієтизмом до Шевченка відносилося Січове Стрілецтво та про його вплив на формування стрілецького світогляду. Із названої праці наводимо уривок з промови Теофіля Меленя на стрілецькому Шевченківському святі, що відбулося 29-го квітня 1915 року.

УСС Т. Мелень, талановитий публіцист — був одним із основників і провідників „Молодої України" та визначним діячем серед українського робітництва. В своїй промові він м. ін. сказав: „. . . Шевченкові ідеали поширилися і вкоренилися широко в масах українського народу, а найкращим доказом цього є факт, що сьогодні, коли ведеться війна проти царської імперії, сповнюється одне з найгарячіших бажань Шевченка., — сповнюється його зазив, щоб український нарід вражою, злою кров'ю окропив свою волю. Сьогодні ви, товариші стрільці, переводите в життя, в діло слова Шевченкового заповіту, бо із зброєю в руках у тяжких кривавих боях, боретеся за святе, велике діло, яке мусить бути увінчане перемогою . . ."

Тими простими, невишуканими словами чітко з'ясована синтеза — перехід від причин до явищ, — визвольної дії та збройного чину Січового Стрілецтва. І вже несповна два місяці після своєї промови Теофіль Мелень віддав своє молоде життя в бою під Галичем за „святе, велике діло".

***

Творчість Шевченка має для українського народу переломове значення не тільки тому, що Шевченко оживив національно - державницькі традиції і висунув на чоло ідею державної незалежности, але також тому, що він увійшов в життя і утвердився як провісник світлого майбутнього. Увесь нарід, із приспаною через довговікову неволю національною свідомістю, сприйняв безпосередньо почуттям і спонтанно Шевченкове слово — „святої правди голос новий". Історичний приклад на це дає нам перша фаза українсько - національної революції в 1917-му році, а в першій мірі національний рух серед українців, мобілізованих до російської армії.

Перші місяці стихійного відродження національної свідомости у війську проходять під знаком культу Шевченка. Магічне ім'я Тараса Шевченка уособлювало в той час саме поняття України, було збудником свідомости, а „Кобзар" — політичною програмою.

Вже через кілька днів після вибуху революції і упадку царської імперії в березні 1917 року по всіх частинах російської армії, на фронтах і в запіллі, „де служили українці в більшій кількості — відбувається ряд зборів, з'їздів і демонстрацій. Всі ті, у великій більшості, відрухові вияви національної окремішности були насправді суцільним пануванням Шевченка. Обов'язковими атрибутами на всіх зібраннях і демонстраціях були портрети Шевченка, часто мальовані самими вояками, і транспаренти та плякати з такими написами, як : „Борітеся — поборете!"; „Вставайте, кайдани порвіте!"; „В своїй хаті, своя правда і воля і сила"; „Розкуйтеся, братайтеся" і т. д. У той час всі співали Шевченків „Заповіт", як націонанальний гимн, — тоді ще не всі знали слова і мелодію гимну „Ще не вмерла Україна". Могутні і зворушливі слова „Заповіту" найкраще промовляли до серця, і нерідко співали його майже молитовно — навколішки.

***

У січні 1918-го року, під час нашої першої війни із совєтською Росією, загинули в боях три військові частини, які достойно несли на своїх прапорах імення Національного Пророка. Це були:

Окремий кінний полк ім. Т. Шевченка в силі 800 шабель — сформований з українців російської 14-ої кінної дивізії на північно-західньому фронті полковником Скуратовим, командиром 14-го уланського полку в тій дивізії. В січні 1918-го року полк пробивається в Україну, оточений большевиками коло Рогачева на Білорусі — кілька днів завзято обороняється. Большевики захопили живими усього кількадесят полонених з цілого полку, в тому числі пораненого полковника Скуратова, яких на місці розстріляли.

В кількаденних боях за місто Олександрівське, що переходило кількаразово з рук до рук, поляг цілий Гайдамацький Курінь ім. Шевченка (біля 300 бойовиків), враз із приділеною чотою Вільного Козацтва.

Окремий Чорноморський Курінь ім. Шевченка (біля 150 бойовиків), що складався з добровільців - моряків Чорноморської фльоти, — під час київських вуличних боїв, — загинув буквально до останнього чоловіка в штурмі на водопровідну станцію.

При цій нагоді нам на сором слід пригадати, що ми не зберегли для історії імен поляглих героїв цих шевченківських частин, а навіть не знаємо імен їх командирів.

В українському війську, за ввесь час його існування, приділювано особливу увагу культові Шевченка. Святковано Шевченківські роковини в казармах і на військових стоянках — власними засобами або спільно з цивільним населенням. Тисячі українського воїцтва носили у своїх ранцях „Кобзарі" Шевченка різних видань, друкованих в той воєнний час на газетному, а навіть на жовтому, пакувальному папері.

В казармах коломийського Запасного Коша 24 п. п. ім. П. Дорошенка на входових дверях до військової читальні стояв напис: „Шевченкова Світлиця". Це власне найкращий приклад культу Шевченка у війську.

НОВІ СОВЄТСЬКІ „НАРОДНІ ПІСНІ"

„Чи й у вас, як у нас,
на колгоспній фермі
Доять з кожної корови
молока цистерни?"

Державне видавництво „Мистецтво" в Києві видало третій випуск збірника „Українські народні пісні". Збірник має 150 пісень з нотами, але назва „народні пісні" не зовсім відповідає змістові, бо вже перша пісня „Вічний революціонер" (слова Ів. Франка, муз. М. Лисенка) не є народною піснею, подібно як і дальші пісні „Шалійте, шаліте", чи „Варшав'янка". Щойно по них приходять народні пісні „дожовтневого періоду", куди попало також декілька не народних пісень, як „Взяв би я бандуру", „Вечір надворі", „Сонце ся сховало" і ін. Не знати, для чого „составитель" (так і написано) Гембера Григорій Яковлевич не розмежував народних пісень від не народних - авторських, які хоч і є загальнознаними, ніяк не є народними ані текстом, ані мелодією, ані музичним ритмом. Це саме треба сказати про розділ „Українські народні радянські пісні", від яких аж заносить неприродністю і штучністю, іншими словами вони зразу вдаряють в очі й ухо, що написані „на замовлення" і ніякої народности в них нема. Прославляється в них „щасливе радянське життя", від якого вже вуха болять, та русских братів.

„Руські браття вже звільнили
всю нашу країну,
Рідна мати пригорнула
карпатську дитину,
Руським братам честь і слава,
велика, велика . . ."
(ст. 255)

Або:

„І на нашім комбінаті
Люди всі радують,
Що аж у Кремлі московськім
За них ся піклують". (ст. 263)

Досі чули ми про „старшого брата", який усім допомагає, а тепер діждалися вже й матері:

„Вівчар грає виграває,
слухають Карпати,
Тиса й Дніпро — дві сестриці
й Волга-мати". (ст. 278)

Оспівується в цих нових совєтських піснях і щасливе колгоспне життя:

„У горах Карпатах
там сонце зійшло,
Розквітло під сонцем
колгоспне село" . . .
(ст. 261)

А як воно розквітло, дізнаємося з іншої пісні:

„Чи у вас, як у нас,
поле, як картина,
Чи й у вас, як горня,
кожна картоплина?
Чи й у вас, як у нас,
на колгоспній фермі
Доять з кожної корови
молока цистерни?"
(ст. 291)

Наші ветеринарні лікарі та маслосоюзники повинні вислати комісію, щоб оглянула той колгосп (він десь на Чернігівщині), бож варто побачити корови, що дають цистерни молока. Яке ж то мусить бути вим'я і які дійки у такої корови!

Ще й інші дива оспівується в новях совєтських піснях, як, наприклад, виноградники на карпатських горах:

„Зеленіють верховинські
Гори виноградом,
Приїздіть, вином найкращим
Всіх угостим радо". (ст. 271)

Мимоволі пригадуються сміховинки з 1939-го року про заводи, які виробляють помаранчі, лиш тоді говорили про це наївні „бойці", а нині співають про це „народні" пісні, видані державним видавництвом. І тут таки треба справді покликатися на „старшого брата: „врі, да мєру знай!".

О. З.

Респекти і довір'я

Кілька років тому відома совєтська газета висварила найбруднішими словами кількох українських громадських діячів у Бразилії. Вони, мовляв, такі-сякі та он які, а ось ви порядні люди. І тут же подавалося імена двох інших громадян з української колонії тієї країни. Ви, мовляв, чесні люди, то чому поневіряєтесь на чужині? Повертайтеся, залиште ту банду колябрантів, фашистів і т. д.

Один із запрошених вертатися на „родіну" аж підскочив з досади, коли це прочитав. — Провокатори! — сказав. Ось їм! . . . — І тут же написав відповідь - відсіч у місцевій українській пресі.

А другий? Другий — ні. Промовчав. Як люди не натискали, не помогло. — Хай пишуть, що хочуть, — відмахувався він. І люди залишили його в спокої. Але вже ніколи не мали до нього попереднього респекту. А може й довір'я. Тим більше, що знали, що той перший, маючи родичів на рідних землях, відповів провокаторам, а цей і тієї перешкоди не мав, щоб відповідно зареаґувати. І — не зареаґував.

Подаємо цей приклад не для осуду, а лише для ілюстрації правдивого факту. А пригадався він нам тому, що поїздки наших людей на Україну з Америки тепер стали такі часті, що враження з тих подорожей українських туристів є темою дня нашої еміґрації. Різні бувають туристи й враження. Але всі вони зводяться в основному до одного — ствердження, що на Україні панує московсько - комуністичний режим рабства. Ясна річ, „вражень" московських яничарів з українськими прізвищами, що побували в Україні, не беремо до уваги. Але й серед них є цікаві, хоч і дуже рідкі, випадки вагання чи й іґнорації після повернення з подорожі.

Ось досить респектована серед нашої еміґрації пані, навіть авторка віршів про Україну, громадська діячка, висвітлює в залі Народного Дому фота українських краєвидів і дає до них такі пояснення:

— Ось тут, бачите, стояла колись чудова церква. Її знищили німці, коли зайняли або покидали Київ . . . Тепер тут збудовано модерну будівлю.

— Але, шановна добродійко, —чути з публіки. — Я народився в Києві, в ньому зріс і знаю його як свою власну хату. Ту церкву знищили большевики, відступаючи, коли німців і близько не було . . .

— Так? — перепитує туристка. Може бути, не знаю, ви краще знаєте. Це, зрештою, не так важно . . .

І вона продовжує. Продовжуються й поправки присутніх. Кінець - кінцем публіка починає нервуватися. Хтось із глядачів, скориставшись із перерви, встає і голосно запитує туристку:

— А чому це ви, пані добродійко, нічого нам не покажете або хоч не розкажете, як люди живуть в Україні під московським чоботом? Краєвиди ми любимо і за них вам щире спасибі, що показали. Але чому про злидні мовчите?

— Бачите, — ніяково знизує плечима туристка, — я не можу, я, теє, збираюся ще раз відвідати Україну. Не випадає мені . . .

І цей приклад подаємо не для осуду, а лише для ілюстрації правдивого факту. Факту як і першого, з Бразилії, що нищить респект громади до колись респектованих осіб. Респект, а може й довір'я . . .

Іван Овечко

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ:

ЩЕ В СПРАВІ ПРОМОВИ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ КОНЦЕРТІ В НЮ ЙОРКУ

Вшановувати і прославляти Шевченка можна з різних аспектів: літературного, малярського, музичного, церковного, соціяльного, політичного тощо. В залежності від того — святкування матимуть різний характер, різний стиль.

П. Президент НТШ у своєму прилюдному листі до ред. „Свободи" яскраво підкреслив політичний зміст промови на Шевченківському концерті в Ню Йорку, отже фактично ще тільки виразніші унаглядння різницю стилів між цією промовою і музичною програмою симфонічного концерту, — про що я писав у своїй рецензії з 28-го березня цього року.

А коли п. Президент НТШ зв'язав цю мою рецензію якимсь чином із „сучасною посиленою діяльністю нам усім відомих чинників в Америці", то впровадження такого рівня дискусії вийшло знову не в стилі, — цим разом не в стилі наукової установи.

Зіновій Лисько
дійсний член НТШ

Совєтський неповоротець таки вертається до СССР

Кембрідж. — Аж 11-го квітня вийшла на яв справа совєтського вченого 35-річного асистента професора філософії Ленінградського університету д-ра Юрія Асєєва, який від 3-го січня лежить в шпиталі в Белмонті біля Кембріджу. Справа ця представляється дещо таємничо. Молодий совєтський вчений прибув до ЗДА шляхом виміни студентів - науковців і студіював у Гарвардському університеті. Його знайшли в мешканні пані Джералд Платт з раною на голові і пошкодженою селезінкою. Він каже, що поранився, коли впав із вікна на сніг на подвір'ї, але не вияснює, як він знов знайшовся в мешканні. В шпиталі йому оперували селезінку. Після того випадку Державний Департамент повідомив, що Асєєв старався дістати право азилю в ЗДА. Він залишив жінку і 10-річного сина в СССР і мамуть тому був у великому умовому неспокою внаслідок того, що вирішив не вернутися до СССР. Він студіював в Гарварді від 16 вересня 1963 року проблеми сучасного позитивізму у філософії. 29-го грудня він просив про право азилю, про що 31-го грудня повідомлено совєтську амбасаду. 4-го січня совєтський лікар відвідав Асєєва в шпиталі. Він залишив свій студентський гуртожиток три дні перед пораненням. Університетська влада і дирекція шпиталю не дають жадних вияснень в цій справі. Один представник заперечує, що неповоротець бажав себе вбити.

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(28)

Щоб не бути голословним, наводимо це місце ще раз:

Сю ніч будуть в Україні родиться близнята.
Один буде, як той Гонта, катів катувати!
Другий буде . . . оце вже наш! катам помагати.

Так каже українська ворона. Отой „вже наш близнюк" — той злий дух і зрадник, що нищив українську волю. Але Івакін дає до цього таке пояснення:

„В рядках, присвячених „близнятам", є кілька важливих ідейних моментів . . . Це, поперше, мотив провіщення народного повстання . . . Це, подруге, мотив змови темних сил міжнародної реакції проти революції".

Для Івакіна в Шевченковому творі немає „містики", а є тільки „специфічне образне втілення соціяльних ідей" поета. Алеж і він сам наводить оце місце „Великого льоху".

. . . Над Києвом мітла простяглася,
І над Дніпром і Тясмином земля затряслася.
Чи чуєте? Застогнала гора над Чигрином.
О! . . смієтся і ридає уся Україна'
То близнята народились, а навісна мати
Регочеться, що Иванами обох буде звати!

Шевченко назвав свій твір містерією; в цьому творі виступають такі таємничі персонажі, як „душі" і „ворони", діються в природі дивні явища, а совєтський критик у своїй книжці старається доказати, що тут немає нічого містичного, бо Шевченко тільки хотів „образно втілити свої соціяльні ідеї". Нехай собі пише Івакін та інші те, що потрібне Москві, а ми таки знаємо, згідно з текстом Шевченкового твору, що коли виросте той, що буде подібний до Гонти, то все те, що „вороняче", пропаде, бо він розпустить правду й волю по всій Україні.

На оправдання Івакіна можна навести хіба те, що й інші совєтські інтерпретатори мусять пояснювати цю поему згідно з вимогами комуністичної партії. Ще в 1927 р. вийшов був у Києві „Кобзар" за редакцією І. Айзенштока і М. Плевака, в якому під близнятами треба було розуміти „виникнення на Вкраїні соціяльної свідомости — два Івани — дві кляси — працююча й пануюча, експлуатуюча". (Наводжу за „Інтерпретаціями", ст. 62).

Є. Кирилюк у книжці „Т. Г. Шевченко" (Київ, 1959, ст. 676) пише, що „націоналісти приписували Шевченковій містерії елементи містики. Тим часом у ній немає нічого містичного, жадної віри в неприродне, надчуттєве" (ст. 193). Там же Кирилюк повторяє небилиці, мовляв, „націоналісти найбільш сфальшували „Великий льох", бо відривали цей твір від усієї творчости Шевченка, зокрема циклу „Три літа" (ст. 193).

Немає потреби відповідати цьому шевченкознавцеві, директорові Шевченківського Інституту в Києві, бож і „Розрита могила", і „Сон", і „Великий льох" та „Чигрине, Чигрине" — це саме твори із циклу „Три літа". Ми йдемо, як це читач може ствердити, за методою славного шевченкознавця — Степана Смаль-Стоцького, який перший почав пояснювати Шевченкові твори на основі цілости його творчости, вивчивши всі поетові символи від найраніших творів аж до тих, що написані були перед самою його смертю. І тому Кирилюк обороняється викрутом, бо Шевченко в жадному творі не хвалить Росії, як це йому тепер підсувають совєтські шевченкознавці типу Є. Кирилюка та Івакіна.

Треба б ще згадати про трьох лірників, які виступають в кінцевій сцені містерії. Акад. Ст. Смаль-Стоцький так їх характеризує:

„Одне виходить ясно з їх розмови: якась містична віра в силу москалів і царського імперіялізму та панської самоволі і страх перед ними. Характеризує їх і те, що їм тільки хлібець та пожива на умі. І пісні, яких самі не склали, а яких тільки навчились, безідейні, не мають на меті славну бувальщину воскресити, а щоб поживитись . . . Отакі то йдуть „у Суботів про Богдана мирянам співати" (ст. 58).

Кирилюк написав, що Шевченко в цьому творі „говорить із співчуттям і любов'ю про російський народ". Та коли пригадаємо собі, що автор „Великого льоху" взяв за мотто до своєї поеми псалом, який у його ж перекладі звучить так:

Покинув нас на сміх людям, в наругу сусідам,
Покинув нас яко притчу нерозумним людям.
І кивають сміючися на нас головами.

І коли додамо дальші слова перекладеного поетом цього псалма.

І всякий день перед нами стид наш перед нами.
Окрадені, замучені в путах умираєм.

то ясно усвідомимо собі, що поет мав на думці український нарід, який був „окрадений і замучений та в путах умирав", а сусіди сміялися з нього та кивали головами. Цими „сусідами" тоді могли бути тільки росіяни, чи російський народ, якого Шевченко називав у своїх творах „москалями", і нічого тут не можуть вдіяти ні Кирилюки, ні Івакіни, хібащо переписали б наново Шевченкові твори. Але покищо цього вони не роблять, а тільки фальшиво їх вияснюють.

Ми чули, як то Івакін запевняв, що у „Великому льоху", в цій „містерії" — немає нічого „містичного" й „релігійного". Ми бачили, що це неправда. Шевченко в циклі творів, що їх назвав „Три літа", написав і славні „Давидові псалми". В 93-ім псалмі він так прославляє віру в Бога, який керує долею людей і народів:

Господь любить свої люди, любить, не оставить.
Дожидає, поки правда перед ними стане.

А в переспіві псалма 43-го, слова якого є моттом до „Великого льоху", поет молиться до Бога:

Окрадені, замучені, в путах умираєм,
Не молимось чужим богам, а Тебе благаєм,
Поможи нам, ізбави нас вражої наруги!
Поборов Ти першу силу, побори і другу,
Ще лютішу.

Встань же, Боже, — поможи нам встать
на ката знову!

В поемі „Великий льох" москалі розкопали тільки „малий льох". Містерія закінчується словами:

Так малий льох в Суботові Москва розкопала,
Великого ж того льоху ще й не дошукалась.

І тому слушно пише проф. Л. Білецький в другому томі „Кобзаря" (ст. 263):

„І ця леґенда про невичерпані козацькі сили, що перебувають у сховищах землі козацької та в душі народній, про їх провідника, що має з тої сили зродитися й Україну визволити, — оця леґенда і лежить в основі поеми „Великий льох" і надає їй найглибшого й найтаємничішого містеріяльного сенсу й вирішального значення".

ВІДВІДИНИ ВЛАДИКИ В БОСТОНІ, МАСС.

В неділю 19 січня парохіяни Святішого Серця Христового довідалися від пароха Шараневича, що в суботу і неділю, цебто 25 і 26 січня приїде на візитацію нашої парохії та парохіяльної школи Преосвященний Владика Кир Йосиф Шмондюк. Користаючи з цієї небуденної нагоди Управа Осередку СУМА ім. В. Біласа в Бостоні вирішила запросити нашого дорогого князя Укр. Католицької Церкви до свого новонабутого сумівського дому, що міститься недалеко парохії Святішого Серця. І мрії управи Осередка СУМА стали в коротці дійсністю, бо 25 січня вечером наш достойний Гість таки завітав до нашого дому. Хоч згадана субота була звичайним днем, то для Осередку СУМА м. Бостону, він став святочним днем і так і залишиться в сумівській хроніці.

Юні сумівці і сумівки з радістю зустріли Владику при вході до домівки, де при дверях привітав його голова Осередку В. Носаль, який і вручив Владиці ковертку з датком на розбудову стемфордської Семінарії. Китицю червоних рож передала юно сумівка Анна Кос. Сумівська заля, хоч невелика, але симпатично прибрана, була виповнена дітьми, їхніми родичами та гостями. Владика пройшов поміж два ряди юносумівської молоді і засів на приготованому кріслі, щоб почути кілька пісень, які відіграла, знана вже всьому укр. громадянству м. Бостону і околиці, юносумівська мандолінова оркестра під проводом свого любленого диригента п. М. Калиниченка. Наш дорогий Гість був так захоплений музикою і співом нашої дітвори, що попросив, щоб ще і ще грали наших українських пісень. На кінець Владика погратулював, в першій мірі дириґентові п. Калиниченкові за так чудово відіграні українські пісні, а відтак всім членам мандолінової оркестри. Після милого концерту Преосв. Кир Йосиф в супроводі членів Осередку оглянув деякі приміщення в домівці, а відтак засів до приготованого стола. Пан О. Щудлюк, бувший голова Відділу УККомітету, представив Кир Йосифові усіх присутніх. Наш Владика розпитував про все і вся, а найбільше цікавився програмою виховання наших найменших. Докладний звіт із життя нашого ЮСУМА здав булавний В. Ганчар. І тут саме можна було бачити, як наш Владика тішився, коли почув про великі культурні осяги нашої дітвори у різних самовиховних гуртках, які існують при Осередку СУМА м. Бостону. Можна було зауважити на лиці Владики журбу, коли почув про всі ті неґативи, які ще існують чи то в наших молодечих виховних організаціях, чи по наших громадах міста Бостону.

Під кінець, коли вже всі наговорились, до членів Осередку СУМА і виховників промовив наш достойний Гість, наш Владика. В своїх цінних словах Преосв. Кир Йосиф сказав між іншими ось що: Він тішиться, що на терені його стемфордського екзархату існують такі виховні молодечі організації, як СУМА, Пласт, бо часом Церква не може дати того, що дає добра виховна світська організація, тільки тут має бути любов і співпраця. Владика підчеркнув і то дуже виразно, конечність плекати нашу рідну українську мову, її любити і гордитися нею. Не треба соромитися ось тут в Америці нашої рідної мови, традицій, звичаїв, бо це найважніші чинники, які в'яжуть нас з нашим рідним Краєм. В першій мірі є обов'язок батьків і всіх виховників подбати, щоб наші діти знали добре, українську мову, традиції, звичаї, бо це запорука, що наша Церква на еміґрації буде розвиватися.

М. Возьний подякував Преосвященному, що він не погордив запросинами нашої Виховної організації, побажав йому багато успіхів у його тяжкій праці серед українського народу та закінчив свої слова многоліттєвим, яке всі присутні відспівали.

Відвідини Владики нашого Осередку СУМА додали і членам Управи і нам виховникам ще більше охоти і запалу до праці серед нашої дітвори в рядах СУМА, для добра нашої Церкви і нашого укр. Народу. Треба зазначити, що наш Владика Кир Йосиф Шмондюк, хоч ненароджений в Україні, а в ЗДАмерики, добре говорить по-українськи, та має почуття любови до того всього, що є і нагадує українське.

Дмитро Галонжка

Ґаряча проба політичної сили українського Клівленду

Парма, Огайо. — Вже другий тиждень проходить тут енерґійна українська політична кампанія для запевнення успіху конґресмена Михайла А. Фігена у виборах до Конґресу ЗДА 5-го травня ц. р. В місті Парма, яке належить до Метрополітального Клівленду в повіті Куягоґа 20-го Дистрикту Огайо, знаходиться головна виборча кватира конґресмена Фігена. Тут має також свою головну кватиру його противник, Роналд М. Моттел, який не є задоволений своїм становищем голови Міської Ради м. Парми.

Українці Клівленду ведуть практично ефективну акцію за конґресменом Фігеном і українське Демократичне Віче, що відбудеться в неділю 26-го квітня в залі „Парма Меморіял Гол". Привітальну промову виголосить на Вічі мер м. Парми, Джеймс В. Дей. Головними українськомовними доповідачами будуть д-р Михайло Пап, професор місцевого католицького Джан Керолл Університету, та редактор Володимир Душник з Ню Йорку, який є членом Екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки. Англомовними промовцями будуть Йосип Лисогір з Ню Йорку, голова Українського Народного Союзу, та Едвард Попіл, головний касир Українського Робітничого Союзу із Скрентону, Пенсилвенія. Окреме звернення до українців 20-го Дистрикту Огайо виголосить шеф Екзекутиви Демократичної Партії в повіті Куягоґа, інж. Алберт С. Портер.

Український Комітет для вибору конґресмена Фігена в Клівленді очолює енерґійний уродженець Клівленду, бизнесмен і колишній член Міської Ради м. Парми, Михайло Задерецький. Його заступниками діють головний радний УНСоюзу, Дмитро Шмаґала, мґр. Ярослав Городиський, мґр. Адам Вовк, інж. Роман Стахур — голова Осередку СУМА ім. Т. Шевченка в Пармі, Константин Мельник та Михайло Гевко. Секретаріят Комітету веде колишній голова Української Ліґи Молоді Північної Америки, Віллиям Мураль. Секретаром преси й інформації працює д-р Зенон Винницький. За ресорт пропаґанди відповідає Павло Кисіль. Фінансовим секретарем Комітету діє Іван Коваль. Керівниками політичної акції є Михайло Федак і Михайло Колода. Референткою програми працює Софія Мельник-Бура з Українського Хору ім. Т. Шевченка. Це є об'єднаний блок українців Клівленду.

Сотки плакатів на автах і публічних місцях, тисячі летючок, систематичні радіокомунікати українських радіопрограм кожної неділі закликають українців Клівленду до політичної акції в користь конґресмена Фігена, й до участи в масовому Вічі 26-го квітня. Це буде політична імпреза, якої історія українського Клівленду ще не нотувала.

Мислимою річчю є, що Український Комітет Клівленду і його члени знаходяться вже під тиском злосливої атаки пана Моттла. Якщо б він виграв вибори, тоді, така панує в Клівленді опінія, Державний Департамент знайде мабуть додаткового виразника своєї політики в Конґресі ЗДА, а Америка втратить великого американського державного мужа, яким без сумніву є Михайло А. Фіген.

Ми впевнені в тому, що всі українці Великого Метрополітального Клівленду здають собі справу з цього, що гряде час важкої акції і збірного зусилля. Запевнення перемоги конґресмена Фігена у виборах є обов'язком кожної української людини 20-го дистрикту стейту Огайо. **З. Б.**

Доповідь У. Самчука в Боффало, Н. Й.

В п'ятницю 3-го квітня українська громада в Боффало гостила в себе відомого письменника Уласа Самчука, який виголосив доповідь на тему: „До проблеми нашої літературної прози". Нотуємо цю подію не тільки з огляду на ім'я доповідача, але й з огляду на зміст доповіді. Думки — висловлені Уласом Самчуком настільки інтересні.

Прелеґент сконстатував, що українська література мало має творців дійсної прози. В українській літературі переважає поезія і прозова поезія. Такі великі майстри слова як Коцюбинський, Стефаник, яких ми звикли уважати за прозаїків, є по суті поетами, що писали прозою. Їх твори насичені поезією, ліризмом.

Поезія випливає з почувань автора, натомість дійсна проза — це результат логічного мислення автора. Прелеґент не виключає певної дози поезії і в прозі. Бо де ж поезії нема? Вона існує в кожному виді людської творчости, навіть і в ремеслі. Але в таких випадках поезія не може грати домінуючої ролі.

Творця прози Улас Самчук прирівняв до архітекта. Архітект, проєктуючи будівлю, не може відхилитись від прийнятих законів архітектоніки. Коли б він їх порушив, наразив би свою працю на провал. Архітект, проєктуючи цілість будівлі, мусить рівночасно пам'ятати і про кожний деталь, який для цілости є конечний. Свої закони має теж і архітектоніка літературного прозового твору. Цих законів письменник-прозаїк теж не може порушити. Пляноючи повість, чи роман, письменник-прозаїк мусить всесторонньо думати поставлену собі проблему, мусить пам'ятати про деталі, але і мусить ці деталі пов'язати в одну логічну цілість.

Видержаним прозаїком в нашій літературі, на думку Уласа Самчука, є Ольга Кобилянська. Усі дані для того, щоб стати повними прозаїками, мали Григорій Квітка-Основ'яненко і Марко Вовчок, але вони звузилися у своїй творчості і щодо тематики і щодо розмаху. Вони не створили великих полотнищ і тим самим не вийшли на світову арену, хоч мали для того всі дані.

В чому лежить причина, що наша література має так мало дійсних прозаїків?! Причини автор доповіді дошукується у вдачі українського народу, який по суті є народом поетичним, сантиментальним, склонним до ліризму. Тому то поезія в українській літературній творчості зайняла домінуюче місце.

З суто прозовими творами українському письменникові було б легше увійти в світову літературу, бо проза більше надається до перекладу на інші мови. Натомість справа з перекладами поетичних творів куди важча. Перекладач поезії, а також і прозо поезії, мусить перекладати дві мови: мову в лінгвістичному значенні і мову почувань поета. А ця друга мова для перекладу дуже важка.

І ще одну проблему порушив прелеґент, яка відноситься не до самих тільки прозаїків, але до письменників взагалі. Письменникові — для того, щоб він дав великі, цінні твори, потрібна крім таланту і відповідна атмосфера: письменник мусить бути в постійному контакті зо світом, він мусить мати час на подорожі, на відповідні студії тощо. Український письменник-еміґрант, який часто-густо бореться з матеріяльними недостачами, не має відповідної атмосфери для творення. А коли він творить і в таких обставинах, то його праця є таки подивугідна. Українські письменники на рідних землях обмежені іншими перешкодами і теж не можуть бути творцями великої літератури.

Доповідь відбулася заходом місцевого відділу УКК. Прелеґента представив, як теж і склав йому від всіх слухачів щиру подяку за цю цікаву доповідь, містоголова і культурно-освітній референт УКК-ген. Петро Самутин.

Після доповіді слухачі ставили прелеґентові питання, на які одержали відповідні вияснення. **М. Л.**

Щоб виживити душу...

(Перед Шевченківським концертом в Нюарку, Н. Дж.)

Не зважаючи на те, що про відзначування цьогорічних Шевченківських Роковин чимало вже писалося в наших газетах, треба ще таки написати про одну імпрезу, що її влаштовує 18-го квітня хор „Трембіта" в Нюарку - Ірвінґтоні, Н. Дж. Треба про це згадати в інтересі самого громадянства. Бо, направду, буде що почути, буде що побачити. Співатимуть два з'єднані особливо для цієї імпрези хори: нюаркська „Трембіта" та філядельфійський хор „Кобзар". Виконають вони тільки два твори. Але які твори! „Бють пороги" муз. Лисенка та „Посланіє" муз. А. Рудницького. Перший твір під батутою маестра Всеволода А. Будного, другий під орудою самого композитора. Могутній Лисенків твір настільки вже загальнознаний, що про нього не треба, здається, окремо говорити. Але варто звернути особливу увагу на небуденну новинку, на найновіший шедевр нашої музики, яким, безперечно, є монументальна кантата А. Рудницького, скомпонована, власне, з нагоди 150-річчя з дня народження нашого генія, Тараса Шевченка. І, здається, не міг автор дати від себе кращого дарунку з тієї нагоди Великому Кобзареві і цілому нашому народові. Всі, що чули цю кантату, одноздігно кажуть, що це справді величний, справді могутній твір, гідний величі та могутности Того, що Його ювілей у цьому році відзначуємо.

Крім згаданих хорових точок програми, будуть, очевидно, й інші. Святочну промову скаже ред. В. Давиденко. Як соліст виступить знаний нам усім оперовий співак Лев Рейнарович. Невмирущі твори Шевченка рецитуватимуть пані Лідія Крушельницька та Ольга Кириченко - Шуган, артистки „Театру Слова".

Як бачимо, всі вони, всі ці особи, всі ці прізвища такі, що про них не треба питати у сусіда, що сидить обіч вас на залі: „А хто це тепер вийшов на — сцену?"...

Музичний супровід на двох фортепіянах для вокальних точок програми буде в руках таких знавців цього діла, як Роксоляна Гарасимович, Марія Павловська, Таїса Збир та Роман Рудницький.

Заля, де відбуватиметься імпреза, гарна, привітна, з доброю акустикою. (Арт Гай скул, 550 Гай Стріт, Нюарк, Н. Дж.).

Оцих декілька слів хотів я сказати не для розголосу, не для реклями імпрези, а просто для пригадки, щоб кожен, хто любить пісню, музику і взагалі мистецтво, так розложив свій час, щоб цю імпрезу таки конечно відвідати, щоб пізніше не було жалко, що не чули, що не бачили щось направду гарне, щось направду цінне, що змарновано добру нагоду поживити душу...

Я. Г.

● До ізраїльських властей зголосився югославський вояк з міжнародного війська Об'єднаних Націй, що пильнує зберігання воєнного перемир'я на кордоні Ізраїлю і Об'єднаної Арабської Республіки та просив дати йому політичний азиль. Це був 23-річний Адам Езеровіч, югослав'янин (серб), який здезертирував, втікши військовим „джипом". Він утік після того, як йому закинули крадіж радіоапарату, годинника і револьвера, але втікач твердить, що ці закиди сфабриковані та що він невинний.

● Індійського прем'єра Неру заінтерпелювали в парляменті щодо перебування на Індійському океані частини 7-ої американської фльоти з атомовими стрільнами і літаками з атомовими бомбами. Неру відповів, що він знає про п'ять таких американських воєнних кораблів-велетнів на Індійському морі, але ЗДА не запитували Індії у цій справі про її згоду та й кораблі ті віддалені від берегів Індії на кількасот миль.

● У північній Югославії і південній Мадярщині був в минулому понеділку землетрус, внаслідку якого згинули в Югославії дві особи — мала дівчина і 75-літня жінка. Зрештою — було багато ранених і потурбованих. З уваги на велику катастрофу минулорічного землетрусу в Скоплє, де згинуло понад 1 000 осіб, теперішнє потрясення землі викликало велику паніку серед населення.

Мистецтво

НОТАТКИ ОМУА

ПІДГОТОВА ДО НОВОЇ ВИСТАВКИ ОМУА

Управа Нюйоркського Відділу ОМУА пригадує, що твори на цьогорічну загальну виставу Відділу приймається тільки в суботу, 18 квітня 1964, від год. 12 впол. до 6 веч. у домівці відділу, 149 Друга Евеню в Ню Йорку. Участь у виставі можуть брати члени і не-члени, які при цій нагоді можуть вписатися у члени цього Відділу. Кожний учасник може виставити найбільше два експонати. Оплата від одного експонату виносить 4 дол. Вистава буде відкрита від 3 до 17 травня і присвячується пам'яті Т. Шевченка з нагоди 150-річчя його народин.

ШИРШІ СХОДИНИ

бувших Професорів і Учениць Гімназії СС. ВАСИЛІЯНОК у Львові

— відбудуться —

в неділю, 19-го квітня 1964 року

о годині 1-ій по пол.

в УНДомі — 140 2nd Avenue — НЮ ЙОРК, Н. Й.

в Домівці Союзу Українок ч. кім. 31.

В ПРОГРАМІ СХОДИН — обговорення З'їзду з нагоди 50-РІЧЧЯ першої і 25-РІЧЧЯ останньої матури при гімназії СС. Василіянок.

Просимо ласкаво Всіх прибути.

●

Пригадуємо, що реченець зголошень до участи в З'їзді 30-го КВІТНЯ 1964 р.

●

Просимо надсилати матеріяли до Пропам'ятної Книги.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ БАЛТІМОРУ, Мд.

повідомляє, що

У 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т. Шевченка

відбудеться в Балтіморі

ЮВІЛЕЙНА АКАДЕМІЯ

з мистецькою програмою та доповіддю

д-ра Ярослава ШАВ'ЯКА п. н.

„Шевченко — ідеолог державної незалежности України"

в неділю, 19-го квітня 1964 р.

в залі ІВКА при вул. Петерсонпарк Евню

в год. 6-ій вечора.

КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ У WHIPPANY, N. J.

— влаштовує —

в неділю, 19-го квітня 1964 року

в годині 3:30 по полудні

ЮВІЛЕЙНЕ ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО

В УКРАЇНСЬКІЙ ЗАЛІ у WHIPPANY, N. J.

В програмі виступ Хору „ТРЕМБІТА" з Нюарку

До уваги КЛІВЛЕНДУ і ОКОЛИЦІ!

В суботу, 25-го квітня 1964 року

о год. 7-ій вечора

в приміщенні

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

2255 West 14th Street — CLEVELAND, Ohio

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ Окружного Комітету Відділів УНСоюзу КЛІВЛЕНДУ та ОКОЛИЦІ

до участи в яких управнені і запрошені усі конвенційні Делегати та представники наступних Відділів УНСоюзу:

КЛІВЛЕНД:
102, 112, 240, 251, 291, 328, 334, 336, 346, 358, 364.

АКРОН: 180, 295. **ЛЕЙКВУД:** 108. **ЛОРЕЙН:** 50, 233.

В ПРОГРАМІ ЗБОРІВ

1. Справоздання з діяльности Округи;
2. Кампанія для розбудови УНСоюзу в 70-річчя УНСоюзу та розподіл окружної квоти нових членів поміж Відділи Округи;
3. Звіт і плян праці обласного організатора на терені Округи.
4. Дискусія.

У Зборах візьмуть участь:

Йосип ЛИСОГІР, головний предсідник УНСоюзу
Дмитро ШМАҐАЛА, головний радний УНСоюзу
Осипа ОЛІНКЕВИЧ, головна радна УНСоюзу
Володимир ГІРНЯК, обласний організатор УНС

Закликаємо всіх відділових урядовців, конвенційних делегатів та всіх активних членів УНСоюзу взяти обов'язкову участь у цих зборах Округи.

ОКРУЖНА УПРАВА

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
і
СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ПЛЕНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ

присвячена 100-річчю народження

ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

Програма

Відкриття Конференції.
Д-р Наталія ПАЗУНЯК: „Психічне формування Ольги Кобилянської".
З творів Ольги Кобилянської — читають:
Лідія КРУШЕЛЬНИЦЬКА і Ольга КИРИЧЕНКО, актори „Театру Слова" під керівництвом Олімпії ДОБРОВОЛЬСЬКОЇ.

Конференція відбудеться в неділю 19-го квітня 1964 року о 6-ій год. веч. в будинку Академії: 206 Вест 100 вул., Н. Й.

ПОДЯКА

Волею Всевишнього відійшов від нас у Вічність дня 17-го березня 1964 року наш Найдорожчий і Незабутній БРАТ, ШВАГЕР і ВУЙКО

бл. п. Мґр. ЛЕВ БОБИНСЬКИЙ

В нашому тяжкому і ненадійному горі, як промінь ясного сонця, прийшли теплі слова співчуття і поміч від Друзів і Знайомих, яким хочемо цією дорогою висловити нашу щиру подяку.

В першій мірі щиро дякуємо Всеч. пароховi о. М. Збирові за духову опіку над Покійним в шпиталі, уділення Йому Найсвятіших Тайн, відправи Парастасів, Панахид і Заупокійної Св. Літургії, та за щире прощальне слово над домовиною Покійного в церкві. Також дякуємо Всеч. о. Ю. Слонському і о. Дашові за співучасть в похоронних відправах і св. Літургії, а Вп. Мґр. Р. Книшові і ВШ. Хористам церкви св. Миколая за гарне відспівання усіх похоронних відправ та Св. Літургії.

Дякуємо за зложені квіти та за численні жертви на Заупокійні Служби Божі в намірені Покійного.

Дякуємо щиро Д-рові О. Бережницькому за негайне уділення Покійному першої лікарської допомоги, Д-рові Василеві Салякові за моральну підтримку Покійного в шпиталі, а Д-рові Т. Мек Гаррові, спеціялістові серцевих недуг за лікарську опіку.

Щира наша дяка Д-рові М. Ценкові, який теплою згадкою прощав Покійного від Друзів — правників б. членів Адвокатської Палати у Львові, від Рідних і Знайомих.

ВПаням, які занялись приготуванням поминального обіду, та усім Приятелям, що послужили своїми автами в часі похорону, наше щире спасибі!

З усього серця дякуємо всім Рідним, Приятелям і Знайомим за висловлені нам усно, телефонічно чи письменно співчуття, дякуємо Всім, що взяли чисельну участь в похоронних відправах і у похороні, та не жаліли ні труду ні часу, щоб віддати Покійному Дорогому Левкові останню прислугу — супровести Його в останню мандрівку...

Наприкінці дякуємо ВПані Креденсор власниці Похоронного Заведення за дуже сумлінне і дбайливе проведення похоронів, за фахове полагодження всіх формальностей, та вияв невимушеного співчуття та вирозуміння родині Покійного, так цінних у важких хвилинах похоронних обрядів.

Просимо Всевишнього, щоб відплатив Усім Вам добром.

Родини: **БОБИНСЬКИХ і МАСЮКІВ**

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що у вівторок, 14-го квітня 1964 року упокоївся в Бозі, наш Найдорожчий

МУЖ, ТАТО і ДІДУНЬО

бл. п. ГРИГОРІЙ ГОТРА

замешкалий при 481 Tonnele Ave., Jersey City, N. J.

Парастас буде відправлений в четвер, 16-го квітня 1964 року о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Riotto Funeral Home, 3205 J. F. Kennedy Blvd. pir Stagg Street.

Похорон в п'ятницю, 17-го квітня 1964 р. о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Петра і Павла, де о год. 10-ій буде відправлена Заупокійна Служба Божа, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery.

Горем прибиті:

жінка — МАРІЯ з дому КІЩЕНЮК
син — ІВАН
донька — АННА ЩЕЛЯК
і внуки

З глибоким сумом сповіщаємо про несподівану смерть Дорогої і Незабутньої

ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБЦІ і БРАТОВОЇ

ОЛЕНИ ЄВГЕНІВНИ КРИЧЕВСЬКОЇ з дому Коломиєць

що сталася 14-го квітня 1964 року в Mountain View, Calif.

Горем прибиті:

ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ КРИЧЕВСЬКИЙ — чоловік
КАТЕРИНА КРИЧЕВСЬКА РОСАНДІЧ з Родиною — донька
МАРІЯ КОБАХІДЗЕ-КОБІ з чоловіком ГІВІ — братова

СУДНИЙ ДЕНЬ У КРЕСЦЕНТ СІТІ

(Одинока українська родина в тому місті — ініціятор допомоги потерпілим)

Мотель п-ства Романюків в Кресцент Сіті.

Як відомо з преси, нечуваний досі землетрус на Аляскі наробив багато шкоди також у мальовничому північно-каліфорнійському місті Кресцент Сіті. Нам удалось довідатися, що в тому місті живе одна - одинока українська родина п-ва Романюків. Інж. Леонід Романюк, відомий громадський і церковний діяч на еміграції, активний учасник Зимового Походу, кол. член Сойму Закарпатської України, за місяць перед відомою катастрофою переїхав з дружиною з Лос Анджелесу до Кресцент Сіті, щоб поза працею над утриманням мотелю, що його купили, присвятитися збиранню й упорядкуванню своїх спогадів на письмі. На жаль, землетрус на Алясці перекреслив пляни Л. Романюка, бодай на певний час.

„Нам не сталося нічого, — пише він у своїй кореспонденції до нас, — але видовище було жахливе! „На щастя, мальовничий мотель „Бон Дорме" п-ва Романюків вийшов із біди зовсім не пошкодженим. Але більша частина міста, що нараховувало в 3,000 мешканців та 11,000 в підміських околицях із 17 церквами та одинокими в світі лісами струнких секвой понад 300 стіп вис. і 20—30 стіп в діяметрі, перетворилася в румовище, 29 міських бльоків знищено, хати зірвано з фундаменту й посунено на середину вулиць або кинуто за кілька бльоків. Пожежа на бензинових складах. Руїни мотелів і ресторанів.

Автор - очевидець Романюк каже словами Св. Письма: „І бачив я небо нове й нову землю, перше бо море та перша земля проминули..." А сталося це тому, що після землетрусу на Алясці в океані утворилася сейсмічна хвиля, що котилася зі швидкістю 500 м. на годину і докотилася до Кресцент Сіті, що лежить на віддалі 1,750 м. від Аляски. Хвилі з нечуваною силою тричі вдарили по місту, і коли люди вже думали, що буря пройшла, четверта хвиля вис. до 12 стіп зробила з міста справжню руїну. Сталося це вночі, потрібна була негайна допомога тим, що зосталися без даху над головою. І панство Романюки заініціювали акцію. Їхній невеличкий мотель став безкоштовним пристановищем для потерпілих. Серед них була й власниця одного з найкращих мотелів міста. Вона з двома малими хлопцями готувалася напередодні до зустрічі свята Воскресіння Господнього в колі своїх родичів — двох замужніх доньок, що прибули перед тим зі своїми дітьми з Півдня. Усім їм прийшлося святкувати Великдень у мотелі „Бон Дорме" п-ва Романюків. Червоний Хрест у будинку Легіонерів відкрив кухню та інформаційну службу та почав розміщувати жертви потопу по поодиноких мотелях, які приєдналися до акції допомоги помешканням, розпочатої українцями.

„Катастрофа була страшна, — пишуть Романюки. — Але разом з тим ми побачили, як швидко в Америці організовують допомогу потерпілим". Уже в неділю, в день Воскресіння Христового, можна було бачити не тільки блідих, утомлених людей, що горнулися до однієї з чудом уцілілих церков, вода - хвиля перед нею зупинилася за кільки метрів — щоб подякувати Богові за врятування та помолитися за тих, що загинули, а й вантажні авта й бульдозери та людей на вулицях, де починалася відбудова знищеного серед бруду, попелу й руїн.

Панство Романюки починають, як вони кажуть, вростати в місцевий ґрунт міста Кресцент Сіті. Не дивлячись

Фінікс, Арізона, втратив передового громадянина

26-го лютого при праці упокоївся в Бозі Іван Васьків. Серце не видержало труду. Вістка несподіваної смерти рознеслася по українських родинах. Повіяло сумом, немає нашого дика, голови місцевого відділу УНС, взірцевого батька і мужа, віруючого християнина - католика і палкого українського патріота — пластуна.

Іван Васьків родився 8-го серпня 1926 року в селі Пукія, Рогатин, в Західній Україні. Друга світова війна була долею його юного життя, повного драми, страждань, трудів — скитання. Був взірцевим юнаком, пластуном, студентом аж до приїзду в Америку 1949 р. Через здоров'я мусів покидати Стемфордську Семінарію і у 1955 р. поселитися в Фініксі.

В 1957 році зорганізовано українську католицьку Місію у Фініксі, якої сталим секретарем був бл. п. Іван Васьків аж до осени 1961 р. до приїзду Всч. о. Михайла Горошка першого сталого душпастиря і пароха. Покійний знав і любив церковний спів, а маючи красний тенор, був незаступимим дяком і диригентом церковного хору. Був секретарем Т-ва св. Імени, головою Відділу УНС, та активним членом УККА, сталий декляматор на різних національно - державницьких святах. Всюди все жертвенний і трудолюбивий. Незвичайну активність проявляв в американських організаціях, бо твердо вірив, що кожний українець повинен бути амбасадором своєї церкви і народу.

20-го лютого 1960 року одружився з Патрицією Карпентер, Господь поблагословив їх двома синочками та донечкою. Родину свою любив, для неї жив, трудився як взірцевий муж і батько. Кожної неділі зі своєю жінкою, обоє держачи діточок на руках, приступав до Святого Причастя...

Похоронні обряди відбулись 29-го лютого 1964 року. Простору церков заповнили парохіяни, приятелі американці і наші брати православні. Службу Божу заупокійну відправив Всч. о. Роман Ганкевич, друг з таборів, який приїхав наче на замовлення з далекого Едмонтону, щоб віддати останню прислугу приятелеві з юних літ. Співали не лише хористи, але всі, що могли, під управою Всч. о. пароха Михайла Горошка, так щиро і так гарно, як ніколи перед тим, наче з вдячности співцеві Йоанові за його вірнуСлужбу Богові і Церкві.

Прощальні слова виголосив у двох мовах Всч. о. Михайло Горошко.

„Події склались наче у казці історій, казав промовець. Твоє активне молоде життя скінчилось в середу, а Господь на другий день поблагословив твою жену другим синочком, продовжуючи твій рід, новим життям... а женувдову скріпив силами, що може Тебе з нами разом провадити. На Рідних Землях у тузі і горю плачуть родичі твої, брат і сестричка. Молитвами і сльозами прощають Тебе всі брати і сестри Фініксьої Української Громади... Твоя глибока віра в Бога, твоя любов до Української Католицької Церкви, твоя праця для поневоленого народу лишиться між нами цілющою і животворюючою силою".

До Послідного цілування став Всесвітліший о. Мітрат Василь Лаба, що приїхав до Фініксу дати духовні реколекції, в асисті Всч. о. Романа Ганкевича і о. Михаїла Горошка.

Вірні висказали співчуття вдові і немовлятам сиротам ділами милосердя і пожертв кладучи наче вінками рож на могилу покійного.

о. Михайло Горошко

В Альпах згинули, засипані лявіною, двоє видатних лещатарів — американець і німкеня

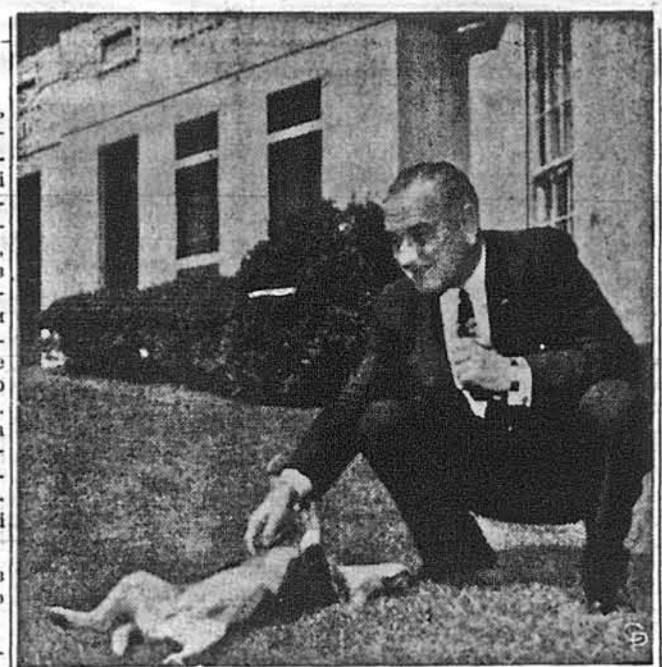
Женева. — 28-річний олімпійський змагун Воллес Вернер і 23-річна Барбара - Марі Геннебергер, нагороджена багатьма медалями і відзначеннями німецька лещатарка, згинули присипані лявіною в минулу неділю під час накручування німецького документарного спортового фільму недалеко славної місцевости Ст. Моріц в Альпах. Випадок стався несподівано, серед гарної погоди і на терені, який — за оцінкою знавців — був „безпечним" проти можливості лявіни. Сніг почав несподівано обсуватись, мабуть, під тягарем кількадесятьох лещатарів, учасників того спортового фільму. Катастрофа збільшилась через те, що водночас, мабуть під впливом потрясення в повітрі від тієї лявіни, впала велика лявіна також з протилежного узбіччя. Більшість присипаних спортовців зуміла вибудитись з-під звалищ снігу власними силами. Але названих двоє лещатарів віднайшла ратункова експедиція щойно після трьох годин — вже мертвими. В тому самому дні в іншій частині Швайцарії біля Андермат лявіна присипала також партію лещатарів.

● Прем'єр Ірляндської Республіки Сін Лемасс заявив у своїй промові, що виєдодні сама Британія признає безглуздість поділу Ірляндії на вільну південну і залежну від Лондону північну частини. Але прем'єр Північної Ірляндії гостро відпів, що коли Лемасс сподівається, що Північна Ірляндія відречеться своєї конституції, то він грубо помиляється.

● Індонезія, яка висилає своїх вояків на ведення партизанської війни проти Малайзії, сама має клопіт з власними „бандитами": на острові Целебес (Індонезія складається з архіпелагу островів колишньої Голляндської Індії) створилось партизанське військо під проводом одного полковника та лідера мусульманської секти, невдоволених прокомуністичною політикою в Індонезії.

на те, що ніякої української організації та й самих українців у тому місті нема, інж. Леонід Романюк і там починає діяти в площині політичного освідомлювання мешканців. Він має вже два виклади для них про комуну й Україну. Крім того, триває також поділ зв'язок з лосанджелськими українцями, серед яких був одним із найактивніших громадських діячів.

Іван Овечко

ПАНОРАМА БІЛОГО ДОМУ. Багато з дотеперішніх президентів ЗДА принагідно, чи в своїх споминах ствердили, що хоч Президент ЗДА є чи не найпопулярнішою людиною в світі, він рівночасно є й найбільш самітною людиною, як тре- ба виносити рішення. На фото: президент Джансон під час одного з своїх проходів по подвір'ї Білого Дому зупинився й приклякнув, щоб погладити собачку.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Фортепіяновий реситаль Людмили Яковенко

21-го березня відбувся фортепіяновий реситаль Людмили Яковенко, абсольвентки Українського Музичного Інституту, учениці п. Галі Клим в Контемпорари Гол у Нюарку. Програма дипломового концерту складалася з таких творів: Вівальді - Бах: Органний концерт д-моль, Ґріґ: Соната оп. 7 (е-моль), Барвінський: Прелюд Фіс-дур, Нижанківський: Інтермеццо е-моль, Шопен: Баляда Ас-дур, Паґаніні - Ліст: Лови, Дебюссі: Затоплена святиня і Танок Пука, Скрябін: Ноктюрн для лівої руки та Прокоф'єв — Марш оп. 12, ч. I.

Вже з ранніх років навчання Людмила Яковенко звернула на себе увагу як музикальна та працьовита учениця. На середніх роках навчання вона стала визначною ученицею УМІ. Останнього року Л. Яковенко здобула диплом УМІ та вирішила виступити перед публікою з фортепіяновим реситалем.

Отож на основі цього її самостійного дипломового концерту можна було відмітити деякі специфічні прикмети молодої піяністки, які вказують на її мистецьке завтра. В першу чергу Л. Яковенко переживає мистецтво: вона вміє поринати в глибину твору та розкривати його зміст. Вона прекрасно концентрується на виконуваному творі; через те під час її гри не було видно познак розсіяности чи нервозности. Дальше: в Л. Яковенко гарна музична пам'ять. Її тон шляхетний, співний; музичні фрази — виразові й переконливі. Найкраще Яковенко виконала органний концерт д-моль Вівальді - Баха. Також виконання інших творів заслуговує на відзначення як ось наприклад: Інтермеццо Нижанківського, композиції Дебюссі (а зокрема Танок Пука), Марш Прокоф'єва та Соната Ґріґа.

Численно зібрана публіка вітала молоду піяністку гарячими оплесками та китицями розкішних квітів.

І так, закінчивши музичні студії в УМІ, Л. Яковенко зробила перший ступінь на шляху до своєї мистецької кар'єри, на якому бажаємо їй багато успіхів.

Ігор Соневицький

Пластова костюмова забава

8-го березня відбулася в Нью Йорку Пластова Костюмова забава для новацтва, яка вже перейшла в традицію. Забава мала характер казки і була названа „Подорож навкола світу".

Рік річно невтомний п. Стасі Гойдиш і пластунки виховникам не бракне нових помислів і ідей для тих забав. Молоді пластуни виховники (сестрички і братчики), яких ми ще пам'ятаємо з того часу, коли вони ще самі були квітками, звірятами, князями і танцювали кілька років тому на подібних забавах, вложили дуже багато труду в приготування імпрези, в декорації й в переведення її на залі.

Мотто цьогорічної забави було присмне і цікаве: Над залою пролітає ракета. З ракети виходить астронавт і забирає з собою двоє діточок, щоб показати їм світ і вибрати найкращу країну. Ракета летить. Ми бачимо автохтонів Америки індіян, мальовничих гавайок, які виводять свій танок, то знову за ними появляються барвисті японки, субтельні індійки, чарівні арабки і поважні араби. Групу югослав'ян змінюють завзяті альпіністи, щоб за хвилю поважні голляндки уступили місце бе.страшним тореадорам. Але всіх вирахувати годі.

Дітям в ракеті дуже подобаються всі ті народи і їх країни, але вони не можуть рішитися, котра з них найкраща. І нарешті їх увагу приковує одна країна своєю красою і своїм населенням — це Україна! На залю виходить найбільша група в укр. народних строях. Це була дійсно найгарніша група в напрямку стилевих і дуже добре виконаних строях.

Гарна казка і виховна. Правда?

Після „офіційної" байки почалася забава, якою проводили сестрички і братчики. Багатий буфет під проводом пань з Пластприяту нагодував всіх малих і великих гостей, а аматори домашніх тортів мали солодку насолоду.

Не було цього року гостей з інших станиць, і тому, мабуть, було менше публіки, як попереднього року, але діти мали більше простору. Дітвора мала гарну забаву, а пластуни виховники і батьки, зокрема ті мами, які так жертвенно повипікали різні цукорлені смаколики і помагали на самій імпрезі, мали приємність, що дохід з забави дав ще одну цеголку на Пластовий Дім в Нью Йорку, який саме тепер вже закуплено

Н. І.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 18-го КВІТНЯ 1964 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. 397 Відд. повідомляє, що приймання вкладок відбудеться від год. 12-1-ої при 5020 Йорк Ровд і від 3-4-ої при 847 Н. Френклін. — О. Штогрин, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. Квартальні збори Т-ва Запорозька Січ 234 Відд. в год. 7:30 веч. в УНДомі. — І. Іваник, секр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 64 Відд. в год. 7:30 веч. у Вінярського, 482 Мейн вул. — Іван Бурний, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Б-ва св. Юрія 239 Відд. від год. 3-4 по пол. в домі Укр. Амер. Горожан при 847 N. Franklin St. — М. Ковальчук, секр.

НЕДІЛЯ, 19-го КВІТНЯ 1964 р.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва Подільська Січ 8 Відділ в год. 2-ій по пол. в церковній залі Св. Михайла. — В. Козіцький, предс., В. Мандзій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 83 Відд. від год. 12-1:30 по пол. в Укр. Гор. Клюбі при 847 Н. Френклін вул. — Р. Карбівник, пред., М. Кузьма, кас., С. Гаврищ, секр.

БЕТЛЕГЕМ, Па. Місячні збори Б-ва св. Димитрія 288 Відд. в год. 11-ій рано, зараз по Сл. Божій в церковній залі. — А. Данилюк, пред., В. Загвоський, кас., Д. Мушастий, секр.

БРІДЖПОРТ, Конн. Збори Т-ва Українська Січ 59 Відд. в год. 2-ій по пол. в УНДомі. Просить вирівняти свої залеглості. — Управа.

ШИКАГО, Ілл. Збори С-ва Благовіщення 125-ий Відд. в год. 1-ій по пол. при 845 N. Western Ave. Проситься вирівняти свої залеглості. — І. Подола, секр. 235 N. Aldine Ave., Park Ridge, Ill.

ПАСЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 97 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі під ч. 47 Гопе Еве. Проситься членство приходити на збори. — Управа.

ШИКАГО, Ілл. Місячні збори С-ва Рождества Пр. Діви Марії 259 Відд. в год. 1-ій по пол. при 1915 W. 51st St. в домі УНСоюзу. — П. Трусяк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Приймання вкладок Т-ва Дністер 430 Відд. відбудеться: в неділю, 19 квітня в Клюбі „Тризуб" в год. від 1-3 по пол.; в неділю, 19 квітня в Клюбі при Френклін вул. в год. від 11:30-1:30; в суботу, 18 квітня в Клюбі при 23 і Бравн вул. в год. від 7-9 веч. — О. Вакай, секр.

ПАСЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42 Відд. в год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Hope Ave. На пол. зборах вирішено, влаштувати поїздку автобусом на відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, коли буде досить охочих. Тому просимо їх чимскоріше голоситись. Просимо теж замовляти Ювілейну книгу УНСоюзу, видану з нагоди 70-ліття. — В. Марущак, секр.

ПІДНЕСІМ ПРЕСТИЖ українців в Америці, збільшивши бодай одну нашу організацію до 100,000 ЧЛЕНІВ! СТАНЬТЕ ЧЛЕНАМИ Українського Народного Союзу в його 70-річчя!

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ у „СВОБОДІ"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного Великоднього числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціни оголошень.

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

та в інших розмірах.

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШОВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошення надсилати до:

За старим стилем до 25-го КВІТНЯ ц. р.

"SVOBODA" — 83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

ТАРЗАН, ч. 5222. Барнес стріляє!

І недовірливий Бен Барнес бачив, що Тарзан перемагає дужого тубільця,

А тоді Барнес рішуче вицілив свою рушницю і потягнув за спусковий гачок...

Настав гострий крик і мавполюд, скорчився та впав на землю!